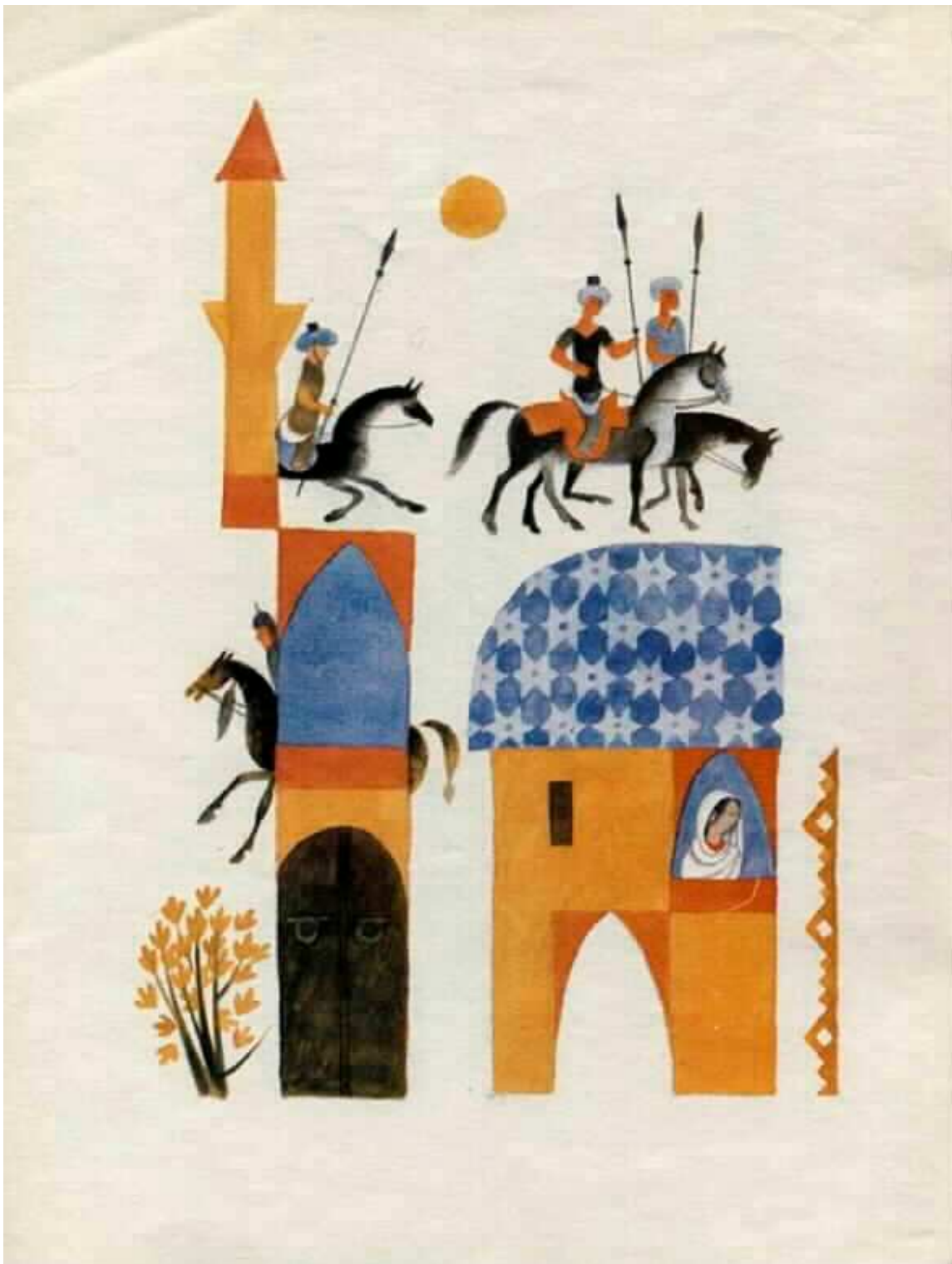

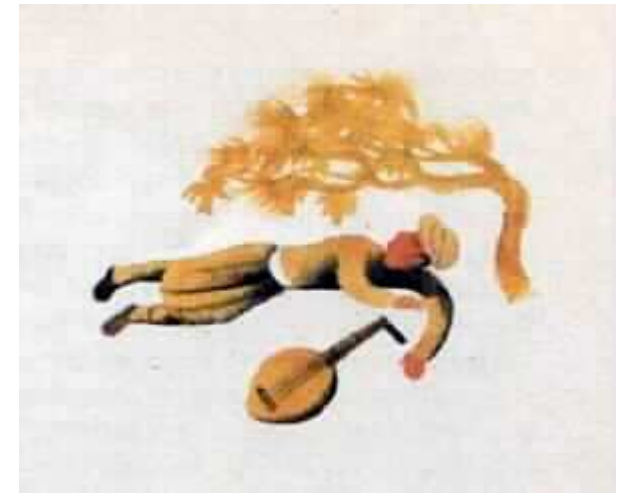
מ. לרמונטוב

אשיק-קריב

לפני שנים רבות בעיר
טביליסי חי אייק-חאן,
טורקמן עשיר. אללה נתן
לו זהב רב, אך יקרה
מזהב הייתה לו בתו
משגול-מגרי. כוכבים
רבים בשמיים, אך אחרי
הכוכבים חיים מלאכים,

שהם יפים מהכוכבים. כך גם משגול-מגרי הייתה יפה
מכל בנות טביליסי.

אך בעיר הזו חי גם בחור עני אשיק-קריב. הנביא לא
נתן לו כלום פרט ללב טוב וכושר שירה. הוא ניגן על
סאז (כלי מיתרים) ובשירתו הלל גיבורי טורקסטאן
העתיקים, הלך לחתונות וניגן לעשירים ומאושרים.
באחת החתונות כאלה הוא ראה את משגול-מגרי והם
התאהבו זו בזה. מעט תקווה היה לאשיק-קריב לקבל
את ידה של משגול-מגרי והוא נעשה עצוב כמו שמיים
בחורף.

אך פעם הוא שכב בגן, תחת גפן ובסוף נרדם. באותו
הזמן עברה שם משגול-מגרי עם החברות שלה. אחת
החברות ראתה את הנגן הישן וניגשה אליו. "למה אתה

ישן תחת הגפן" שרה לו "קום טיפשו, הצביה שלך עוברת לידך."

אשיק-קריב התעורר והנערה ברחה כמו ציפור. משגול-מגרי שמעה את הזמר שלה ונזפה בה. "אילו ידעת" אמרה הנערה ההיא "למי שרתי, היית מודה לי. הרי זה אשיק-קריב שלך." "אז בואי אתי אליו" אמרה משגול-מגרי והן ניגשו אליו. כשמשגול-מגרי ראתה את פניו העצובים של אשיק התחילה לעודד ולנחם אותו. "איך שלא אהיה עצוב" אמר אשיק-קריב "כשאני אוהב אותך ואת לא תהי שלי לעולם."

"בקש את ידי מאבא שלי" אמרה משגול-מגרי "ואבא יארגן לנו חתונה בכסף שלו, וגם ייתן לנו כמה שרק נחוץ יהיה לשנינו."

"טוב" הוא ענה "נניח שאייק-חאן לא יסרב דבר מבתו, אך מי יודע אם אחרי כן את לא תבואי אלי בתוכחות, שלא היה לי דבר, ואני חייב לך הכל. לא, משגול-מגרי היקרה, נשבעתי לעצמי ששבע שנים אתהלך בעולם ואאסוף לי עושרות, או אאבד במדבריות פראיות. אם את מסכימה, אז אחרי פרק זמן הזה תהי שלי."

משגול-מגרי הסכימה אך הודיעה לו שאם לא יחזור

בדיוק בתום שבע שנים, היא תיאלץ להתחתן עם קורשוד-בק, שכבר מזמן מחזר אחריה.

אשיק-קריב הלך לאמו, קיבל ממנה ברכת דרך, נשק לאחותו הקטנה, שם תרמיל על גבו, לקח מקל רועים, ויצא מהעיר טביליסי. אך פתאום רדף אחריו רוכב.

אשיק-קריב הביט וראה כי זה קורשוד-בק. "דרך צלחה" קרא לו האיש "לאן שלא תלך, אני אלוה אותך." לא שמח אשיק-קריב מהמלווה הזה, אך לא יכול היה לעשות דבר, והם הלכו יחד. הלכו עד שראו נהר לפנייהם. לא היה שם גשר או מעברה כלשהי. "שחה אתה קדימה" אמר קורשוד-בק "ואני אעבור אחריו."

אשיק-קריב הוריד את מעילו ושחה לצד שני. יצא והביט אחורה - וי!, אללה הכל-יכול! קורשוד-בק לקח את הבגד שלו, חזר לטביליסי על סוסו, ורק אבק נמשך אחריו כמו נחש בשדה.

קורשוד-בק הגיע לטביליסי, הביא את מעיל של אשיק-קריב לאמא הזקנה שלו וסיפר "בן שלך טבע בנהר עמוק. הנה הבגד שלו."

מרוב צער על בנה האהוב האם נפלה על הבגדים והתחילה לבכות מרות. אחר כך לקחה את המעיל

טובים הלבישו והאכילו אותו והוא שר להם תמורת זאת שירים יפים. ומאז התחיל לעבור מכפר לכפר, מעיר לעיר והשירה שלו התפרסמה בכל מקום. בסוף הוא הגיע לעיר חאלב. כדרכו נכנס לבית קפה, ביקש סאז בהשאלה והתחיל לשיר. באותו הזמן חי בחאלב פאשה אחד, שאהב מאוד להקשיב לזמרי שירים. אך עד עכשיו עוד לא מצא זמר ששירתו תמצא ממש חן באוזניו. המשרתים שלו התעייפו מחיפושים, מריצות בכל העיר. וכשעברו ליד בית הקפה ושמעו את הקול המופלא. מיד באו אל אשיק-קריב. "בוא אתנו אל הפאשה הגדול" אמרו "תציל אותנו מעונש." "אני אדם חופשי, זמר נודד מהעיר טביליסי" אמר אשיק-קריב "אבוא רק אם ארצה, אשיר מתי שיתחשק לי, והפאשה שלכם לא מפקד שלי." ובכל זאת המשרתים תפסו אותו והביאו להפאשה. "תשיר!" ציווה הפאשה, ואשיק-קריב שר. ובשיר הזה הוא הלל את האהובה שלו משגול-מגרי, והפאשה אהב מאוד את השיר. לכן אמר העני להישאר אצלו. מאז זהב וכסף נשפכו על אשיק-קריב, הוא הולבש בבגדים מפוארים, התחיל לחיות באושר ובהנאה ונעשה עשיר מאוד.

והביאה לכלה העתידה שלה, משגול-מגרי. "בן שלי טבע" אמרה "קורשוד-בק הביא לי את הבגד שלו. את חופשית עכשיו." אבל משגול-מגרי רק הייכה ואמרה "אינני מאמינה. זה בוודאי המצאה של קורשוד-בק. טרם יעברו שבע שנים איש לא יהיה לבעל שלי." היא הורידה את הסאז שלה מהקיר ובשקט התחילה לנגן ולשיר את השיר האהוב של אשיק-קריב. בינתיים אשיק-קריב בא יחף וערום לכפר אחד. אנשים

האם שכח את משגול-מגרי שלו או לאו איננו יודעים, אך הזמן עבר ועבר. השנה האחרונה כבר התקרבה לקיצה והוא לא חשב על חזרה לטיבליסי.

משגול-מגרי היפה התחילה להתיאש. ובאותו הזמן התכוון לצאת מטביליסי סוחר אחד, עם שיירה של ארבעים גמלים ושמונים עבדים. משגול-מגרי קראה לו ונתנה לו מגן זהב קטן. "קח את המגן" אמרה "ובכל עיר שתהיה שים את המגן בדוכן שלך ותודיע שמי שיכריז על עצמו בעל המגן הזה וגם יוכיח זאת, יקבל את המגן ואת משקלו בזהב."

הסוחר יצא לדרך ובכל עיר ביצע את הוראת משגול-מגרי, אך איש לא הודה שהוא בעל מגן הזהב. הסוחר כמעט ומכר את כל סחורתו כשהגיע לחאלב, העיר האחרונה במסלולו. גם שם מילא את הוראתה של משגול-מגרי. אשיק-קריב שמע על הדבר ובא אל השוק. כשראה את מגן הזהב בדוכן של הסוחר אמר מיד "זה שלי" ולקח אותו ליד. "נכון, שלך" אמר הסוחר "אני מכיר אותך, אשיק-קריב. חזור מהר לטביליסי, משגול-מגרי שלך ביקשה לומר לך שזמן ההעדר שלך מסתיים, ואם לא תגיע עד היום האחרון, היא תתחתן עם אחר." ביאוש תפס את עצמו אשיק-קריב בראש. רק שלושה

אין לי יותר מה לעשות עלי אדמות!" והוא רצה לזרוק את עצמו מצוק גבוה. אך פתאום ראה למטה אדם הרוכב על סוס לבן, שקרא לו בקול רם "איש צעיר, מה אתה מתכוון לעשות?"

"אני רוצה למות" ענה אשיק-קריב.

"אז רד אלי, אם כך הדבר אעזור לך להירג."

אשיק-קריב ירד איכשהו מהצוק.

"לך אחריי" קרא הרוכב בחומרה.

"איך אוכל ללכת אחריך" ענה אשיק-קריב "הסוס שלך דוהר כמו רוח ואני הולך עם תרמיל כבד."

"נכון. שים את התרמיל על האוכף שלי, ולך אחרי הסוס."

כמה שלא ניסה אשיק-קריב לרוץ, הוא נשאר מאחור.

"למה אתה מפגר כל כך?" שאל הרוכב.

"איך אוכל להשיג אותך. הסוס שלך מהיר יותר ממחשבה, ואני כבר עייף."

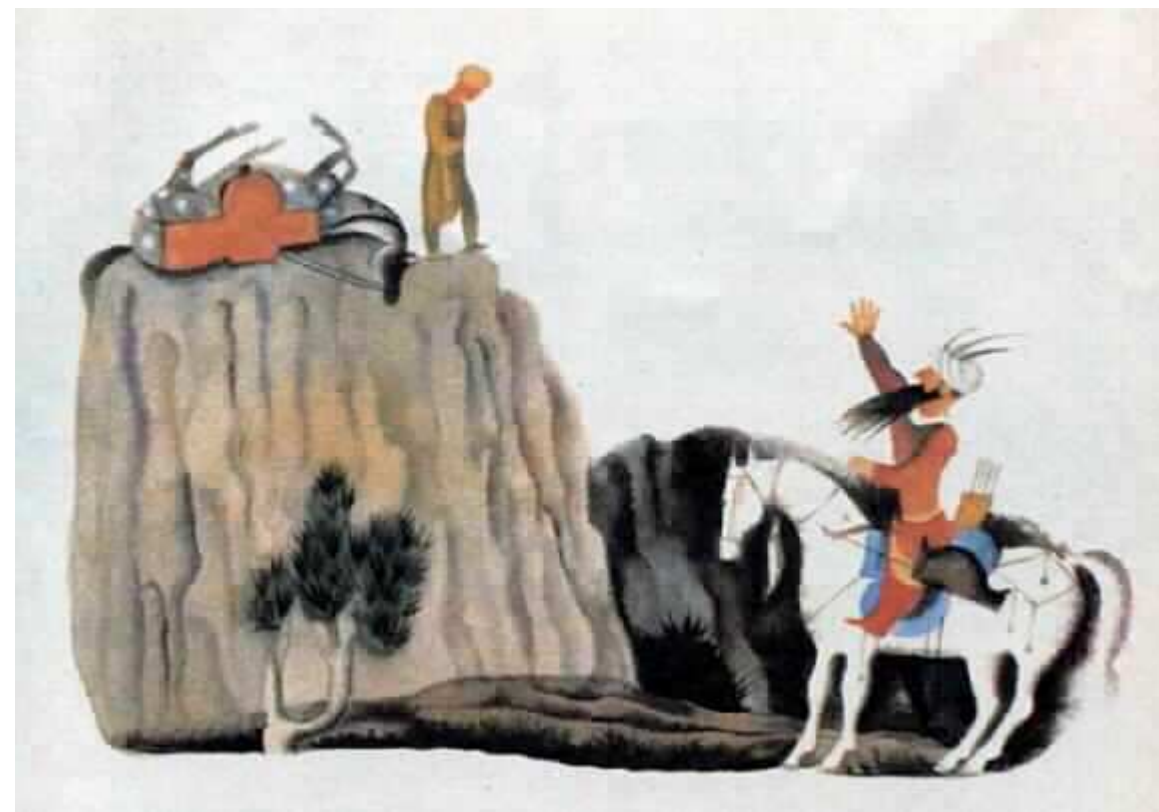
"נכון. אז שב על הסוס מאחוריי ואמור את האמת - לאן דרוש לך להגיע."

"היום לפחות עד ארזארום" ענה אשיק-קריב.

"תעצום עיניי" קרא האיש. אשיק-קריב עצם את עיניו.

"עכשיו פתח!"

ימים נשארו לו עד גמר השנה השביעית. ובכל זאת עלה על סוס, לקח איתו תרמיל עם מטבעות זהב והתחיל

לדהור בלי לרחם על הסוס.

אלא שהסוס העייף נפל ארצה ללא נשימה בהר ארזינגן, הוא ההר שבין ארזיניאן לארזארום. מה יכול היה אשיק-קריב לעשות? רכיבה מארזיניאן עד טביליסי תקח חודשיים ולו נשארו רק יומיים.

"אללה הכל-יכול" קרא אשיק-קריב "אם אינך עוזר לי,

אשיק הסתכל – לפניו רואה את חומות העיר ארזארום והמסגדים שלה.

"אשמתי, אדוני" אמר אשיק "טעיתי. רציתי לומר כי אני צריך לקארס."

"הרי אמרתי לך לאמור אמת" אמר הרוכב. "עצום שוב את עיניך. ועכשיו פתח!"

אשיק לא מאמין לעצמו. הוא עכשיו בקארס. הוא נפל לפני האיש על ברכיו ואמר "אשמתי שוב, אדוני. שלוש פעמים אשם אשיק-קריב העבד שלך. אך אתה יודע בוודאי שאם אדם מתחיל לשכר בבוקר, אז חייב כבר להמשיך ולשקר עד סוף היום. האמת היא שאני צריך להגיע לטבליסי."

"אי, שקרן שכמותך" אמר בחומרה הרוכב "אך אין ברירה, בבקשה, עצום עיניים. ועכשיו פתח אותן" הוסיף כעבור דקה.

אשיק פתח את עיניו וצעק משמחה. הוא היה בשערי טביליסי.

תוך אמירות תודה הוא הוריד את התרמיל מהאוכף ואמר עוד "אדוני, עצומה התודה שלי, אך תעשה עוד דבר גדול. אם אספר עכשיו כי תוך יום אחד הגעתי מארזיניאן לטביליסי, איש לא יאמין לי. תן לי הוכחה

כלשהי שאוכל להציג לאנשים."

"תתכופף" אמר האיש וחיך "קח מתחת לפרסת הסוס

שלי חופן אדמה, ושים אותו אצלך תחת המעיל. אם האנשים לא ירצו להאמין לך, אמור להם שיביאו אליך אישה עיוורת, שכבר לא רואה שבע שנים. מרח לה את עיניה באדמה זו והיא תראה."

אשיק לקח חופן אדמה מתחת לפרסת הסוס הלבן, אך כשרק הרים את ראשו הסוס והרוכב נעלמו. עכשיו הבין שהרוכב על הסוס הלבן לא היה אחר אלא חאדקריליאז (אליהו הנביא).

רק מאוחר בערב הגיע אשיק-קריב לביתו. ביד רועדת דפק בדלת ודיבר "אמא, אמא, פתחי. אני אורח אלוהים,

אני קר ורעב, בבקשה, תני להיכנס לבן שלך הנודד." ענה לו קול חלש של הזקנה "לנודדי לילה קיימים בתים של עשירים וחזקים. וגם חתונה מכוננת היום בעיר. לך לשם. שם תוכל לאכול וללון."

"אמא, אין לי כאן כל מכר ולכן אני חוזר על בקשתי – תני להיכנס לבן הנודד שלך."

ואז אמרה האחות שלו "אמא, אקום ואפתח את הדלת." "פוחזת" ענתה לה הזקנה "את מוכנה לקבל כל איש צעיר ולארח אותו, והרי אני כבר שבע שנים שאבדתי

אחות שלי כאן. לכן אני מבקש שתסבירי לי מה תלוי על הקיר."

"זה סאז, סאז" ענתה הזקנה בכעס, בלי להאמין לו. "ומה פירוש סאז?"

"סאז זה שעליו מנגנים כששרים שירים."

ואז ביקש אשיק-קריב שהיא תרשה לאחותו להוריד מהקיר את הסאז ולהראות לו.

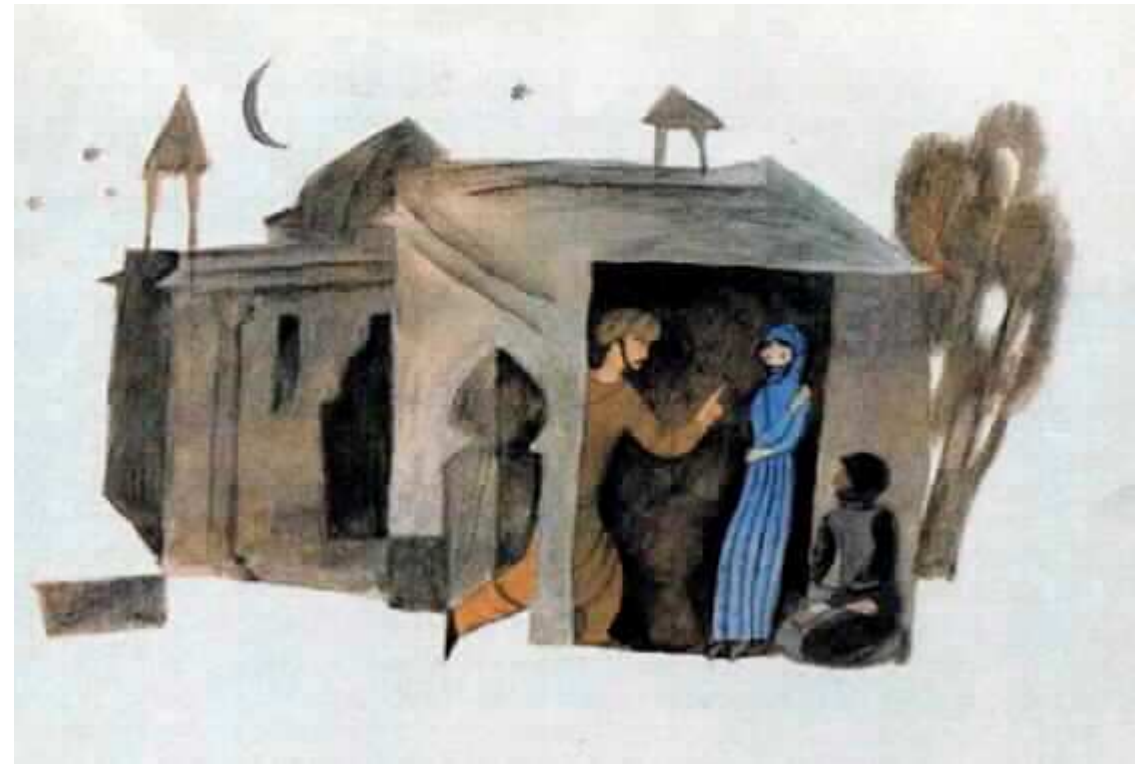
"אסור" ענתה הזקנה "זה סאז של בני העלוב. הוא כבר שבע שנים תלוי על הקיר ושום יד לא נגעה בו." אך האחות בכל זאת קמה, הורידה את הסאז מהקיר ונתנה לו.

ואז הוא הרים את מבטו לשמיים ואמר תפילה "הו אללה הכל-יכול! אם מגיע לי להשיג את מטרתי, עשה שמיתרי הסאז הזה ינגנו כפי שניגנו בפעם האחרונה כשהחזקתי אותו בידיי."

והוא הכה במיתרי הנחושת ואלה ענו לו כולם. והוא התחיל לשיר:

"אני קבצן מסכן, ומילים שלי דלות. אך חאדקריליאז עזר לי לרדת מהצוק הגבוה, למרות שאני מסכן ודלות מילים שלי. תכירי בי, אמא, תכירי את הנודד שלך."

ואז אמא שלו התיפחה ושאלה "איך קוראים לך?"

את מאור עיניי."

אך הבת לא שמה לב לדברי אמא, קמה, פתחה דלת והכניסה את אשיק-קריב.

הוא בירך כמקובל, ניכנס, ישב ובמבט מוסתר התחיל להביט סביב - הנה על הקיר, עטוף בפני אבק, תלוי סאז שלו, בעל הצלילים המופלאים. ואז התחיל לשאול את אמא "מה תלוי אצלך על הקיר?"

"אתא אורח סקרן" ענתה האם "ניתן לך קצת לחם לאכול, ומחר תלך מכאן."

"כבר אמרתי לך" אמר אשיק-קריב "כי את אמא שלי, וזו

"רשיד (אמיץ)" ענה.
"תחילה דבר, רשיד, הפעם הבאה תקשיב" אמרה האם
"בדברך נגעת מאוד בלבי. בלילה האחרון ראיתי בחלום
כי שערותיי לבנות לגמרי, והנה כבר שבע שנים
שאבדתי את מאור עיניי מרוב בכי. אז אמור לי אתה,
שקולך דומה לזה של בני, מתי יגיע הבן שלי?" והיא
חזרה על הבקשה הזו עוד פעמיים.
לשווא ניסה אשיק-קריב לשכנע אותה כי הוא הבן שלה.
היא לא האמינה לו.
אחרי זמן מה ביקש אשיק-קריב "תרשי לי, אמא, לקחת
את הסאז וללכת לחתונה. כי שמעתי כי חתונה
מתקיימת קרוב לכאן. אחותי תלווה אותי. אנגן ואשיר
שם, וכל שאקבל על שירתי אביא הנה ונתחלק בו."
"לא אסכים" ענתה הזקנה "כל עוד בני לא חזר, הסאז
לא יצא מהבית."
אך הוא הבטיח שלא יקרע אף מיתר, ואם מיתר יקרע,
הוא ישלם בכל הרכוש שלו. הזקנה מיששה את
התרמיל שלו וכשהבינה שהוא מלא מטבעות זהב, נתנה
לו ללכת.
האחות הובילה אותו לבית עשיר, שבו התקיימה מסיבת
החתונה. בעצמה נעמדה בדלת כדי לשמוע מה יקרה.

בבית שאליו הגיעו חיה משגול-מגרי ובלילה הזה היא עמדה להיות אישתו של קורשוד-בק. קורשוד-בק חגג עם הקרובים והחברים שלו, ומשגול-מגרי ישבה אחרי וילון עם החברות, ביד אחת החזיקה ספל עם רעל וביד שניה קינז'ל חד. היא נשבעה למות ולא לשים את ראשה על מיטתו של קורשוד-בק. והנה שמעה מאחורי הוילון שהגיע לביתה איש זר. הוא בריך את כולם ב"שלום עליכם!", אתם חוגגים כאן, אז תרשו לי, לנווד עני לשבת איתכם, ואני בעד זה אשיר לכם שירים." "למה לא" אמר קורשוד-בק "אנו חייבים להכניס זמרים ורקדנים. לשם כך אנו חוגגים חתונה. תשיר לנו דבר מה, הזמר, ואני אשלח אותך מכאן עם חופן מלא זהב." ועוד שאל אותו קורשוד-בק "ואיך קוראים לך, איש נודד?"

"שינדי-גורורסאז (תכף תדע)."

"איזה שם מוזר זה" צחק קורשוד-בק "זו הפעם

הראשונה שאני שומע כזה!"

"כשאמא שלי עמדה ללדת אותי הגיעו הביתה שכנים רבים ושאלו האם זה יהיה בן או בת. והיא תמיד השיבה להם 'שינדי-גורורסאז (תכף תדעו)'. לכן כשנולדתי נתנו לי את השם הזה."

אחר כך אשיק-קריב לקח בידו את הסאז והתחיל לשיר. "בעיר חלאב שתיתי יין ממצרים, אך אללה נתן לי כנפיים ובאתי הנה תוך שלושה ימים."

אחיו של קורשוד-בק, איש לא חכם, הוציא קינז'ל וקרא "אתה משקר. איך אפשר להגיע הנה מחאלב תוך שלושה ימים?"

"למה תרצה להרוג אותי?" אמר אשיק-קריב "הזמרים מתאספים כרגיל למקום אחד מכל המקומות. אני לא ביקשתי מכם דבר. תאמינו או לא תאמינו."

"תן לו להמשיך" אמר החתן קורשוד-בק ואשיק-קריב המשיך "תפילת הבוקר אמרתי בגיא ארזיניאן. לפני שקיעת השמש התפללתי בקארס, ותפילת הערב אמרתי בטביליסי. אללה נתן לי כנפיים ועפתי הנה. נתן האל ורכבתי על סוס לבן. הוא דהר מהר, כמו רקדן על חבל, מיהר לעמק ומעמק להר. הבורא נתן לאשיק כנפיים, והוא הגיע לחתונת משגול-מגרי."

ואז משגול-מגרי שמעה את הקול שלו, זרקה מחלון אחד את הרעל ומשני את הקינז'ל.

"כך את מבטלת את השבועה שלך?" אמרו חברותיה "כנראה הלילה תהי כבר אישתו של קורשוד-בק." "אתם לא הכרתם, אך אני הבחנתי בקול האהוב לי"

"אך תסביר, איך יכולת לעבור את המרחק הגדול בזמן כל כך קצר?"

"כדי להכיח אמת החרב שלי תחתוך אבן. אם אני משקר שהצוואר שלי יעשה דק כמו חוט. אך מוטב שתביאו הנה עיוורת שכבר שבע שנים לא ראתה את אור העולם ואני אחזיר לה את מאור עיניה."

כשאחותו של אשיק-קריב שמעה את דבריו היא רצה אל אמא שלהם. "אמא" היא קראה "זה באמת הבן שלך אשיק-קריב." והיא לקחה את ידה והובילה את הזקנה העיוורת לבית בו התקיימה החתונה.

אז הוציא אשיק את האדמה מתחת למעיל, המיס אותה במים ומרח על עיניה שח אמו, תוך אמירה "ראו כולכם כמה עצום וגדול חאדאריליאז." ואמו התחילה לראות. אחרי כן איש כבר לא העז לפקפק באמיתות דבריו, ובלו לומר דבר

ויתר לו קורשוד-בק על משגול-מגרי היפהפה. ואז, מלא שמחה, אמר לו אשיק-קריב "שמע קורשוד-בק, אני רוצה לשמח אותך. אחותי לא נפלת ביופיה ממשגול-מגרי. ואני עשיר. הנדוניה שלה תהיה מלוא זהב וכסף. קח אותה אליך ותהיו מאושרים, כפי שאהיה אני עם משגול-מגרי היקרה שלי."

ענתה להן משגול-מגרי. היא לקחה מספרים וגזרה את הוילון. כשהסתכלה, מיד הכירה את אשיק-קריב, זעקה, נפלה על צווארו ושניהם נפלו ללא כל תחושה.

אחיו של קורשוד-בק קפץ אליהם עם קינז'ל שלוף כדי להרוג את שניהם, אך קורשוד-בק עצר אותו ואמר "תירגע ודע - מה שרשום על ראשו של אדם בהיוולדו, מזה הוא לא ימנע."

כשהשניים התאוששו, משגול-מגרי קמה והסמיקה, כיסתה את פניה בכף ידה והסתתרה אחרי הוילון. "עכשיו אני רואה שזה אתה, אשיק-קריב" אמר החתן